

РЕЦЕНЗИЯ

**на дисертационен труд на тема:
„Изследване на методическите подходи и средства за профилактика
на травматизма във футбола” за присъждане на образователната и
научна степен „Доктор” на Константинос Аристидис Карнакас – Р.
Гърция**

Научен ръководител: проф. Симеон Стоянов, доктор

Рецензент: проф. Мария Тотева, дмн

Травматичните увреждания са характеризирани от Световната здравна организация като социално-значими заболявания предвид тяхната масовост, тежест и продължителна нетрудоспособност.

Спортният травматизъм е част от тази патология със специфични проблеми, налагащи системно анализиране на причините за инцидентите и особено важно – програма за предотвратяването им. Водеща роля в профилактиката на спортните травми има треньорът, тъй като грешките в методиката на заниманията са основен фактор за тяхната честота и продължителност на възстановяването на състезателите. По тази причина темата на настоящото проучване има своята значимост от теоретична и особено – от практическа позиция.

Дисертационният труд е разработен на 150 стандартни страници, онагледени с общо 68 таблици, цветни фигури, рисунки и диаграми.

Библиографският списък е от 77 литературни източници, като част от тях са преводни материали от чужди автори.

В книжното тяло са включени три приложения (изследователска анкета; комплекси от тренировъчни упражнения; разработени тактически принципи в нападение и защита) в размер на 50 страници.

Уводът е целенасочен към дисертационния проблем, който впечатлява с конкретно дефиниране на основните направления на научното изследване.

Оценявам особено положително използвания нестандартен подход за въведение в тезата.

Литературният обзор е извършен в 65 страници. Условно мога да го диференцирам в две направления. В **първото** са систематизирани литературните данни, отнасящи се до футболния травматизъм. Те са обсъдени много подробно, като са анализирани публикациите на авторитетни автори – част от които са били дългогодишни лекари на водещи футболни отбори. Компетентно са коментирани травмите през различните тренировъчни периоди, факторите за получените увреждания, характерната патология, включително и локализация, продължителността на спортната неработоспособност и особено важно – профилактичните програми за превенция на инцидентите. След обсъждането на тези и други допълнителни въпроси, докторантът се насочва към второ направление, а именно – компонентите на футболната игра, които биха били база за изграждане на система за профилактика на футболния травматизъм.

Посоченото **второ** направление на литературния преглед се отнася до спортно-педагогическите аспекти и включва специфика на натоварването и игровия процес – организация на играта по отношение на нейния стил и тактическа постройка; основните принципи в нападение и защита; психологическите аспекти на отборните дейности. Извършеното обсъждане е подчинено на основния изследователски проблем.

Докторантът демонстрира умения в библиографския анализ, който е свързан със специфичните публикации за травматичните увреждания във футбола. Литературният материал и личният професионален опит са позволили формулирането на работната хипотеза, а именно: „Целенасоченото използване на специализирани спортно-педагогически, тактически и психологически подходи, методи и средства, съобразно насочеността и характера на тренировъчното

въздействие, би способствало в голяма степен за профилактиката на спортния травматизъм във футбола”.

В глава Втора, озаглавена „Постановка на проблема”, кандидатът по убедителен начин представя същността на научната идея, а именно чрез спортно-педагогически подходи, методи и средства да изгради профилактиката на футболния травматизъм. Материалът е оформен с голям професионализъм, като акцентът е върху специфичната работоспособност в отделните етапи на тренировъчния процес и психо-физиологичния биоритъм.

Целта на изследването отговаря на научните идеи представени в работната хипотеза. Произтичащите от нея 5 основни задачи са конкретни и добре формулирани.

Изследователската програма е подходящо структурирана и включва анкетно проучване; педагогическо наблюдение и видеозапис; естествен педагогически експеримент; математико-статистическа програма.

Проучването започва с анкета на 80 лица (лекари, рехабилитатори, треньори и състезатели). Въпросите са многостранни, точно формулирани и представят богат фактологичен материал. Обсъждането е извършено с голяма компетенция на специалист, пряко свързан с футболната игра. Добро впечатление прави извършеното обобщение в информацията на този раздел, което в синтезиран вид характеризира спецификата на травматизма във футбола.

Съобразно задачите на изследването е проведено наблюдение и запис на 33 мача от национални и европейски първенства и турнири с акцент върху извършените нарушения, като фактор за получените травми. Анализът е професионален, като направените междинни изводи обхващат широк диапазон причини за увреждания в състезателни условия.

Основно достойнство на дисертационния труд се явява разработената програма от кандидата, включваща 5 комплекса от

специализирани упражнения със съответните методически указания, както и предложените тактически принципи с профилактична цел срещу травматизма.

За обективизиране на научните си идеи Константинос Карнавас провежда педагогически експеримент, като в продължение на една състезателна година (2009-2010) регистрира травматичните увреждания по вид, локализация и причини, в отбора на ФК „Скала” (Р. Гърция) – (експериментална група), трениращ по авторската му методика. Тези показатели се сравняват с получените травми в ПФК „Академик” – София (контролна група), който тренира по програма, изготвена от треньора на отбора.

Обсъдените резултати категорично доказват ефективността на апробираната методика на докторанта за профилактика на спортния травматизъм. Това е основание за внедряването ѝ в тренировъчния процес.

Трудът завършва с 4 основни извода, които адекватно отразяват получените резултати от изследването.

Формулираните препоръки са насочени към намаляване на травматизма във футболната игра и се отнасят както за състезателите, така и за треньорите.

Достоинствата на извършеното изследване се групират в следните основни приноси:

- Извършен е обстоен анализ на факторите, определящи спецификата на травматичните увреждания във футбола, който разширява научните знания в тази насока.

- Обогатена е научно-методичната литература по проблема с проучване на ролята на специфичните компоненти на футболната игра в профилактиката на спортните травми.

- Голям научно-приложен принос има създадената авторска методика за тренировъчен процес, насочен към превенция на травматичните увреждания.

- Проведеният педагогически експеримент, в който са апробирани комплексите от специализирани упражнения, обективно потвърждават научната теза.

- Използваният подход за профилактика на травматизма успешно може да бъде приложен и в други спортни дисциплини.

Докторантът се е съобразил с направените забележки и препоръки на вътрешната защита и представя завършен научен труд.

Във връзка с него са отпечатани 3 статии.

Заключение

Във основа на гореизтъкнатите приноси давам висока оценка на дисертационния труд „Изследване на методическите подходи и средства за профилактика на травматизма във футбола“, който има голяма практическа и теоретична значимост. Въз основа на това предлагам на Уважаемото научно жури да удостои Константинос Карнаванас с образователната и научна степен **„доктор“** в професионално направление 7.6 Спорт – научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура).

Рецензент:

/Проф. М. Тотева, дмн/